

เทศน์อบรมฆราวาส ณ วัดป่าบ้านตาด
เมื่อวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๓๓

บารมีธรรม

พ่อแม่ครูจารย์มั่นท่านเล่าเรื่องกรุงเทพฯ ให้ฟังตั้งแต่ท่านอยู่กรุงเทพฯ นำฟังนะ โอ้ย อยู่ไหนสังฆมต วัดบรมนิวาสเขาเรียกวัดนอก วัดบวรนิเวศเขาเรียกวัดใน เดินไปสบายๆ ไม่มีคน มันเหมือนบ้านนอกเรานี่แหละ สงบสงัด อยู่ไหนสังฆมต ในกรุงเทพฯ ก็เหมือนกับเราอยู่บ้านนอกนี่แหละ สงัดทั้งนั้น จากวัดสระปทุมมาวัดบรมนิวาส ท่านก็เดินมา ไม่มีบ้านมีเรือนเลย ท่านเล่าให้ฟัง เวลามีโอกาสท่านก็เล่าของท่านไป ผู้ฟังก็ฟังอย่างเพลินใจไปตามท่าน

เดี๋ยวนี้ดูเอา ไม่ว่าจะที่ไหนมันเหมือนกันหมดละคนมาก-มากขึ้นๆ คนมากก็เรื่องมาก ไม่เหมือนสิ่งอื่นทั้งหลายมาก ไม่ค่อยมีเรื่องมาก ถ้าคนมากนี่เรื่องมาก ยุ่งมาก วุ่นมาก ย่นเข้ามาในใจอีก ถ้าเป็นนักภวานาก็เห็นเรื่องใจนี้ยุ่งมาก ถ้าไม่ภวานาก็ไม่เห็น ต่างคนต่างเดิน ตายกันอยู่อย่างนั้นแต่ไม่เห็น ต่างคนต่างเดินต่างดีดเพราะหัวใจนี้พาให้เดินให้ดีด แม้เช่นนั้นก็ไม่เห็นสิ่งที่ใจก่อขึ้นมา พระพุทธเจ้าจึงเป็นศาสดาองค์เอก เพราะท่านรู้จุดก่อเหตุ เย ธมฺมา เหตุปฺปภาว เตสํ เหตุ ตถาคโต เตสญจ โย นิโรธो จ เอว วาที มหาสมโณ. นี้คือพระอัสสชิเทศน์ย่อๆ ภาษิตย่อให้พระสารีบุตรฟัง ตอนนั้นพระสารีบุตรเป็นปริพาชก อยู่ในสำนักสญชัยสำนักเดียวกับพระโมคคัลลาน์

พระโมคคัลลาน์แต่ก่อนชื่อโกลิตะ พระสารีบุตรนี้ชื่ออุปติส ท่านเหล่านี้เป็นสกุลเศรษฐีไม่ยินดีในสมบัติ คิดอยากจะออกหาที่สงัดโดยถ่ายเดียว นั่นละบารมีเมื่อพร้อมแล้วเป็นอย่างนั้น บารมีหากหนุตนเองนะ สมบัติเงินทองมีมากมีน้อยไม่ยินดีไม่สนใจ มีแต่อยากหลบอยากหลีกหาที่สงบสงัดอารมณ์ทางใจ นั่นอุปนิสัยเหมือนว่าดิ่งดูดให้ออกบวช ความดีของเราเวลาสร้างแล้วก็เป็นอย่างนั้น สร้างมากเข้าๆ เป็นเครื่องดิ่งดูดในทางดี อย่างพระยสกุลบุตรก็เหมือนกัน พ่อกับแม่เอากองเงินกองทองกองสมบัติมากมายมากองไว้ต่อหน้า คนหนึ่งอยู่ทางฟากโน้น คนหนึ่งอยู่ฟากนี้มองไม่เห็นกัน มอบให้ลูก-ลูกบอกไม่ยินดีไม่เอา สิ่งของอย่างนี้อยู่ในโลกเต็มไปหมด อย่าว่าเพียงสิ่งของที่กองอยู่ในนี้เลย สมบัติมีเต็มโลกยังมากกว่านี้ก็ไม่เห็นช่วยทุกข์ได้ แน่ฟังซิ บทเวลาบารมีของท่านเต็มแล้วมีแต่จะไปๆ ทำเดียว สุดท้ายก็ไปจริง ๆ

พระยสกุลบุตรเห็นไหมละ เมื่อไปพอได้ฟังเทศน์พระพุทธเจ้าท่านก็บรรลุธรรมขึ้นมาในเวลานั้นเลย นั่นละอำนาจของบารมีเวลามากแล้วถึงเจ้าของให้หลุดออกจากกอง

ทุกข์โดยถ่ายเดียว อยู่กับอะไรก็ไม่ยินดี อยู่ที่ไหนก็ไม่ยินดี เพราะสิ่งที่เลิศกว่านี้ยังมี มีอยู่ในหัวใจนี้จะดึงไปหาธรรมอันเลิศนั่นเอง สิ่งเหล่านี้แต่ก่อนก็ทำให้ความรุ่มเย็นเป็นสุข ครั้นนานเข้าๆ บารมีแก่กล้าเข้าไปถึงกาลเวลา ก็เหมือนผลไม้ที่จะสุก จะรดน้ำพรวนดินเท่าไรก็ไม่ยินดีในปุ๋ย มีแต่จะแก่จะสุกทำเดียว อันนี้ก็เหมือนกัน แล้วก็ออก

พระสารีบุตรออกก็ไปเจอพระอัสสชิ มองดูเห็นท่านบิณฑบาต พระอัสสชิท่านเป็นพระอรหันต์แล้วนี่ เพราะท่านอยู่ในเบญจวัคคีย์ทั้ง ๕ ไปเห็นท่านบิณฑบาตในกรุงราชคฤห์ มองดูแล้วก็ริยามารยาทสวยงาม สรรวมไม่เคยเห็น พุดง่าย ๆ ว่าไม่เคยเห็น เกิดความเคารพเลื่อมใสตั้งแต่ยังไม่ได้พูดได้คุยอะไรกันเลย มองดูก็ริยาอาการของท่านที่เลื้อบซ้าย มองขวาก้าวหน้าถอยกลับ สวยงามน่าดูทั้งนั้น จึงได้ด้อมตามหลังไป พอพ้นจากหมู่บ้าน แล้วก็ถามท่านว่า ท่านบวชในสำนักใด ใครเป็นครูเป็นอาจารย์ของท่าน แล้วครูอาจารย์ของท่านสอนธรรมว่าอย่างไร นี่พระสารีบุตรถามเพราะเป็นคนฉลาดอยู่แล้วนี่ เวลาบวชได้รับแต่งตั้งเป็นเอตทัคคะเลิศในทางปัญญา

พระอัสสชิทั้ง ๆ ที่ท่านก็เป็นพระอรหันต์แล้ว แต่ท่านไม่ได้นำออกมาพูด ท่านพูดจุดที่จำเป็น ๆ จะเป็นประโยชน์เท่านั้น ว่าอาตมานี้เพิ่งมาบวชมาถึงธรรมวินัยใหม่ ๆ ยังไม่รู้กว้างขวาง จะพูดให้ท่านฟังได้เพียงย่อ ๆ เท่านั้น ก็ยกขึ้นอย่างที่ว่านี้ เอ ธมฺมา เหตุปฺปภวาว ฯ ธรรมทั้งหลายทุกสิ่งทุกอย่างเกิดจากเหตุ ตัวมหาเหตุคือใจ ถ้าว่าดับก็ดับตรงนี้ เมื่อดับเหตุนี้แล้ว ผลก็ไม่แสดง ผลที่แสดงมากน้อยไปจากเหตุเป็นผู้หนุนออก ๆ พระสารีบุตรรู้ทันทีและบรรลุพระโสดา พอใจแล้วถามถึงสำนักท่านอยู่ที่ไหน ๆ ก็บอกว่าวัดเวฬุวัน กรุงราชคฤห์ ก็ไปเล่าเรื่องให้พระโมคคัลลาน์ฟัง ว่าได้ไปพบพระอัสสชิท่านเทศน์ให้ฟังอย่างนั้น ๆ นำภาษิตนี้ให้พระโมคคัลลาน์ฟัง พระโมคคัลลาน์ก็บรรลุโสดาขึ้นในขณะนั้น

ทั้งสองก็ไปชวนหมู่เพื่อนปริพาชกด้วยกันที่อยู่ในสำนักสญชัย ชักชวนด้วยเรื่องราวเหล่านี้ที่เจ้าของได้มหายานมาจากพระอัสสชิที่เป็นลูกศิษย์ตถาคต ปริพาชกเหล่านั้นก็มีความยินดีพอใจไปด้วยกัน ๒๕๐ คน แล้วไปลา สญชัยที่เป็นอาจารย์ สญชัยไม่ยินดี จากนั้นเราพูดย่อ ๆ เลยทางนี้ขอไปเลย ไปฟังธรรมพระพุทธรเจ้าทรงแสดง ท่านเหล่านี้มีอุปนิสัยเต็มๆ เหมือนกันหมดนี่ พอพระพุทธรเจ้าแสดงธรรมให้ฟังเท่านั้น เพื่อนฝูงที่ไปด้วยกัน ๒๕๐ คนนั้นบรรลุถึงอภิมหัตถภูมิหมดเลย พระโมคคัลลาน์ไปทำความเพียรเกิดความโง่งง เป็นอุปสรรคต่อการบรรลุธรรมเบื้องสูง พระองค์ก็ได้แสดงธรรมแก่ความโง่งงให้พระโมคคัลลาน์ฟัง จึงได้บรรลุอภิมหัตถภูมิหลังจากบวชแล้วได้ ๗ วัน พระสารีบุตร ๑๕ วัน ได้สำเร็จ ตอนพระสารีบุตรสำเร็จนี้ พระพุทธรเจ้าทรงแสดงธรรมแก่ที่มนชะ อัคคิเวสสนโคตร พระสารีบุตรนั่งอยู่ข้างหลังฟังเลยบรรลุธรรมขึ้นในเวลา นั้น

นี่พูดถึงเรื่องอุปนิสัยเมื่อมากแล้วเป็นอย่างนั้น ค่อยดึงค่อยดูตัวเจ้าของออก ๆ คนมีบาปมากมันก็ค่อยดึงดูเช่นเดียวกัน ถ้าไม่ได้ทำความชั่วอยู่ไม่ได้วันหนึ่ง ๆ ความชั่วก็เป็นเครื่องดึงดูทางหนึ่งของมันให้ได้ทำจึงอยู่ได้ เช่นคนขโมยนี้ไม่ได้ทำอะไร ภาษาภาคอีสานว่า ได้สากมองเหียนหรือเศษเหล็กก็เอา มันไม่เสียลดตายของนักเลง ไปหาฉกหาขโมยที่ไหนไม่ได้ได้สากมองเหียนก็เอา (คำว่าสากมองเหียนได้แก่สากครกกระต๋อง ที่เขาทิ้งแล้ว) เป็นยังงั้นนักเลงขโมย คนที่ทำความชั่วไม่ได้ทำอะไรอยู่ไม่ได้ ต้องให้ได้ทำวันหนึ่ง ๆ นิสัยมันเป็นอย่างนั้น มีแต่สั่งสมความชั่วเข้าสู่ใจ-เข้าสู่ใจก็จมลง ๆ ช่วยดึงกันลง ๆ นี่ละความชั่วก็มีอำนาจเป็นเครื่องดึงดู เมื่อมากเข้ายิ่งดึงเจ้าของให้จมลง ๆ หาเวลาพ้นไม่ได้

ตรงกันข้ามความดีมีมากเท่าไรยิ่งดึงเจ้าของขึ้นโดยลำดับ คิดดูให้อยู่กับอะไร ๆ อยู่ไม่ได้เลย ไม่มีอะไรเจริญหูเจริญตาเลย มีแต่ให้ออกหาที่วิวะงัดจากความยุ่งเหยิงวุ่นวาย ถ้ายึดเอาเท่านั้น นั่นฟังซิ ทางนี้ไม่วุ่นวาย ทางนี้พอใจสะอาดแสวงหา แต่ทางนั้นเคลื่อนกล่นวุ่นวายไม่สะดวกไม่สบาย นั่นดึงดูต้อออก ๆ แล้วเวลาฟังธรรมก็เพราะพร้อมแล้ว ๆ นี่ประเภทดอกบัวพิน้ำแล้ว พอฟังเท่านั้นก็ดีดีฟัง ๆ เรื่อยไปเลย จากนั้นก็ค่อยลำดับลำดับขึ้น ๆ ผู้ที่ยังไม่เต็มก็ฟังทุกวัน บำเพ็ญทุกวันแล้วค่อยหนุนขึ้น ๆ เต็ม หนุนขึ้นเต็ม ๆ นี่เรื่องอุปนิสัยของคนเรา เรื่องที่ว่านี้พอมีขึ้นมากแล้วอยู่ไม่ได้นะ หากเป็นอยู่ในใจนั้นแหละดึงดูให้ออกออก ไม่ยินดีกับอะไร มีแต่จะออกบำเพ็ญธรรมทำเดี่ยว แล้วออกก็สำเร็จตั้งใจหมาย

ศาสนาคุณโลกคุณธรรมก็คือพุทธศาสนาแน่ ที่ว่าได้สร้างบารมีมาเท่าไร ๆ ท่านเหล่านั้นเป็นผู้สร้างมาจริง ๆ สร้างมาแทบเป็นแทบตายกว่าบารมีจะเต็ม อันนี้เป็นภูมิบารมีของสัจธรรม คือรู้เองไม่ต้องอาศัยใครมาแนะนำสั่งสอนให้อุบายต่างๆ เหมือนบรรดาสาวกทั้งหลายสาวกต้องได้ยินได้ฟังเสียก่อน จะอุปนิสัยสามารถแก้ลำขนาดไหนก็ต้องได้ยินได้ฟังเสียก่อน ถึงจะรู้แล้วผ่านไป

อย่างพระพุทธเจ้ากับพระปัจเจกพุทธเจ้านี้เป็นสัจธรรมเหมือนกัน แต่พระปัจเจกพุทธเจ้าท่านรู้เฉพาะ ๆ อย่างเสียบ ๆ ไม่มีใครทราบแหละ เพราะท่านไม่ได้สอนใคร ท่านรู้เฉพาะเท่านั้น ปัจเจก ๆ แปลว่าเฉพาะ พระพุทธเจ้าทั้งหลายทรงรู้เอง แล้วก็ประกาศธรรมสอนโลก ชีวิตอายุยืนนานต่างกัน ส่วนมากพระพุทธเจ้าทั้งหลายอายุยืนนะ มีพระพุทธเจ้าของเราเดียวกับพระนรสีห์พุทธเจ้าอีกองค์หนึ่งในอนาคตวงศ์นี้มีอายุ ๘๐ ปีเหมือนกัน นอกนั้นมีแต่ ๘ หมื่นปี ๙ หมื่นปี ๑๐ หมื่นปี ครองราชสมบัติอยู่ส่วนมากครั้งหนึ่ง ๆ เป็นพระราชมา แล้วเสด็จออกบวชไม่นานก็ได้สำเร็จ ๆ พระองค์ก็ทรงนำมาแสดงหมด ที่ยากก็คือเรา นะ ท่านก็บอก อายุน้อยที่สุดก็คือเรา ท่านบอกตั้งแต่ยังไม่ตาย อายุน้อยที่สุดคือเราแค่ ๘๐ ปี ฟังซิกก็บอกไว้แล้ว ยังไม่ตาย บอกไว้แล้ว นอกนั้นท่านอายุยืนทั้งนั้น

นี่คือศาสนาที่ท่านได้บำเพ็ญมาเต็มภูมิแล้ว มาตรัสรู้แล้วก็เป็นศาสดาสอนโลก จึงเรียกว่าศาสนานี้เป็นคู่โลกคู่สงสาร คือศาสนาของพระพุทธเจ้าแต่ละพระองค์ นี่ละที่ว่าสร้างบารมีเกี่ยวกับเรื่องศาสนานี้ถูกต้องดีงามเต็มภูมิ นอกนั้นธรรมก็เกิดประโยชน์ไม่ปฏิเสธว่าไม่เกิด แต่ว่าเกิดเต็มเม็ดเต็มหน่วยกับเกิดไม่เต็มเม็ดเต็มหน่วยมันต่างกัน พุทธศาสนานี้ก็บอกไว้ประกาศไว้ เหมือนกับว่าเปิดทางโล่งเอาไว้ถึง ๕๐๐๐ ปี ถ้ามันได้ก็พาดเอาไว้ให้ขึ้น ถ้าว่าทางก็เปิดโล่งเอาไว้ ๕๐๐๐ ปี พระพุทธเจ้าปรินิพพานไปแล้วทางก็ยังเปิดโล่งเอาไว้ ใครมาก็มาถึงเช่นเดียวกัน ทางนี้ตัดขาดยังไม่ได้อธิบายได้ปิด คือถ้าไม่ประทานโอวาทไว้ก็เหมือนกับว่าปิดทาง ใครไม่รู้เรื่องรู้อะไรเลย ก็โดนเอาตั้งแต่บาป นี้บอกไว้ บาปก็บอก บุญก็บอก นรก สวรรค์ ซึ่งเป็นของมีอยู่ตั้งเดิมก็บอก ถ้าไม่ได้บอกไว้ สิ่งเหล่านั้นมีอยู่มันก็ไม่รู้ ก็จะโดนเอาๆ ท่านก็บอกไว้ถึง ๕๐๐๐ ปี นี้ก็ ๒๕๐๐ แล้วครึ่งไปแล้ว

ที่ท่านบอกไว้ไม่ใช่ท่านบอกไว้เฉยๆ นะ พระญาณของท่านหยั่งทราบไว้หมดแล้ว ตั้งแต่ท่านปรินิพพานไปแล้ว จะถึงเพียง ๕๐๐๐ ปีเท่านั้น จิตใจของคนทีรักใคร่ใฝ่ธรรมนี้จะสุดแค่นั้น นอกนั้นไม่มี ค่อยเรียกลงไปๆ ผู้มีความสนใจรักใคร่ต่ออรรถต่อธรรมเชื่อบุญเชื่อบาปซึ่งเป็นของมีอยู่ตั้งเดิม ความเชื่อจะลดน้อยลงๆ อันหนึ่งน้อยลง อันหนึ่งหนาแน่นขึ้น ความชั่วคือกิเลสที่จะทำให้มืดมิดปิดทึบนี้หนาแน่นขึ้นๆ พอไปถึง ๕๐๐๐ ปีแล้วหมดที่นี้ คำว่าบาปไม่มีใครสนใจฟัง บุญไม่มีใครสนใจฟัง คำว่าธรรมไม่มีใครสนใจฟัง มันก็เป็นเหมือนสัตว์ตัวหนึ่ง นั่นละหัวใจของคนเวลามันพลิก-มันพลิกอย่างนั้น จำให้ตึนะ

เวลามันยอมรับความจริงอยู่ ความจริงคือธรรมนี้เป็นความจริงล้วนๆ ไม่เป็นอื่นเลย เวลายอมรับความจริงก็ดำเนินตามนั้น บาปมีให้ละบาปให้ระวังบาป ถ้าเราทำตามธรรมก็ไม่เจอความทุกข์ บุญให้พากันสั่งสมให้มี บุญเป็นของดีเป็นสิริมงคลแก่ตัวเราก็สร้างบุญ ผลก็ได้แต่ของดีๆ นี่ทำตามท่าน ที่นี้เวลานานเข้าๆ ความที่เคยเชื่อบาป สัตว์ทั้งหลายค่อยถ่วงค่อยทอดกันไปเรื่อย เคยเชื่อบาปเชื่อบุญหมดแล้ว ที่นี้ไม่เชื่อ ว่าอะไรไม่สนใจ สุดท้ายคำที่ว่าบาปว่าบุญก็ไม่มีใครมาพูดเลย หมด ที่นี้ก็มีแต่จม จมทำเดี่ยวๆ นั้นเป็นวาระที่กรรมอาภัพมากที่สุดก็ไปโดนเอาระยะนั้น

ระยะศาสนาไม่มีท่านกล่าวไว้ในธรรมนี้ น่าสลดสังเวชเอามากมายนะ ท่านบอกว่าคนเหมือนสัตว์ สัตว์เหมือนคน ไม่มีอะไรผิดแปลกต่างกันเลยในความรู้สึก เพราะไม่มีใครมีจิตใจสูง จิตที่เป็นธรรมเรียกว่าจิตใจสูงไม่มี เป็นแบบเดียวกันหมด แล้วจมลงๆ พระพุทธเจ้าก็จะมาตรัสรู้อะไรหนึ่งๆ นั้นนานแสนนานนะไม่ใช่ธรรมดา ที่ท่านเรียกว่าพุทธานตร ระหว่างพระพุทธเจ้าองค์นี้กับองค์นี้จะมาตรัสรู้นี้ห่างกันมากมาย นี้เรียกว่าพุทธานตร แปลว่าระหว่างแห่งพระพุทธเจ้าที่จะ มาตรัสรู้สืบทอดกันนี้ห่าง

นี่ละตรงนี่เองที่สัตว์ทั้งหลายได้รับความทุกข์ความทรมาน ใครมีกรรมหนักกรรมหนาสาหัสก็จะมีมาโดนเอาตรงนี่ๆ ถ้าผู้ที่มีคุณงามความดีก็ไปอยู่สวรรค์ ไม่ได้มาทุกข์ทรมานกับสิ่งเหล่านี้ อำนาจแห่งความดีพาคนไปสู่ทางดีไปอยู่สวรรค์ ไม่ได้มายุ่งมาทุกข์อย่างนี้ เขาตกนรกเราก็อยู่สวรรค์เสีย คนบุญไปอยู่บนสวรรค์ คนบาปไปอยู่ในนรก ความจริงก็เป็นอย่างนั้น ที่นี้พอถึงกาลเวลาที่ควรจะเคลื่อน ก็เคลื่อนออกมาหาความเป็นสิริมงคลพอดี เช่นพระพุทธเจ้าอุบัติขึ้นมา เหมาะแล้วมาสร้างบารมีเพิ่มเข้าๆ ดีไม่ดีก็ได้บรรลुธรรมสุดขีดเสียในพระพุทธเจ้าองค์ใดองค์หนึ่งก็ได้ ผู้ที่ยังไม่ได้ก็สร้างบารมีไป สูงขึ้นไปเรื่อยๆ นี่ละที่ว่าศาสนาหมู่บ้านคูเมืองเป็นอย่างนี้

ศาสนาที่จะมีมาแต่ละครั้งๆ นี้ โลก ไม่ใช่ของเล่นๆ นะ เรายังเกิดในแดนพุทธศาสนา ถึงพระองค์ปรินิพพานไปแล้วก็ตาม หนทางซื่อบอกไว้แล้วให้เดินตามนั้น จึงเรียกว่า สวากขาตธรรม สวากขาโต ภคเวตา ธมฺโม พระธรรมนี้ตรัสไว้ชอบแล้ว ทั้งๆ ที่พระองค์ยังทรงพระชนม์อยู่ก็ตรัสไว้ชอบแล้ว นิพพานไปแล้วทางนี้ก็ชอบ ไม่ได้เหลวไหล พระพุทธเจ้า นิพพานไปแล้วทางนี้ก็กลับเหลวไหล ธรรมนี้ก็กลับเหลวไหลไม่เคยมี คงเส้นคงวา ให้เดินตามนั้นท่านบอก ความดีก็ได้อยู่อย่างเดิม

พวกเราเกิดมาพอดี จากนี้ก็พระอารยเมตไตรยแต่เราอย่าไปคิดมาก ให้เอาตรงนี้ ตักตวงเอาเวลาที่มีชีวิตอยู่นี้ พระอารยเมตไตรยยังไม่มาเราจะตายเมื่อไรก็ไม่รู้ คิดบ้างตรงนี้ เราจะเพื่อพระอารยเมตไตรย บทเวลาจะตายไม่เห็นคิด มันต้องแก้กันตรงนั้นซิ เวลานี้เป็นเวลาที่เราควรตักตวง ชีวิตมีอยู่ บาปบุญคุณโทษมีอยู่ รู้อยู่เห็นอยู่เชื่ออยู่ ทำเอา ตายแล้วไม่มีประโยชน์ละ

พระพุทธเจ้ายังทรงพระชนม์อยู่ก็ไม่เกิดประโยชน์กับคนตายแล้ว ใครจะไปหาโปรดคนตาย คนเป็นนี่ไม่ต้องไม่จำเป็น เวลาตายเสียก่อนเข้าจึงจะไป กุสลา ธมฺมา ยังงั้นหรืออะไรกัน เห็นไหมพระพุทธเจ้าพอตรัสรู้ปั้งทรงเล็งญาณดู ว่าใครมีอุปนิสัยสามารถที่จะบรรลุธรรมได้อย่างรวดเร็ว ทรงเล็งดูดาบสทั้ง ๒ ที่เคยเป็นครูเป็นอาจารย์สอนท่านมา โธ เสียตายล่วงไปเสีย ตายไปเสียตั้งแต่เมื่อวานนี้หมดหวัง เล็งญาณทั่วแดนโลกธาตุ อ้อ นี่ยังพวกเบญจวัคคีย์ทั้ง ๕ นี่แน่แล้วถึงเสด็จมา ดูของท่านทรงดำเนินมาอย่างนั้นท่านทรงดำเนินไปอย่างนั้นนะ

ท่านเล็งญาณดูสัตว์ ผู้ตายแล้วท่านก็หยุดเสีย ดาบสทั้ง ๒ ท่านก็ไม่ไป เออดี ดาบสทั้ง ๒ ตายแล้วจะได้ไปโปรดง่าย ๆ นะ กุสลา ธมฺมา ไปเดี๋ยวนี้มา ท่านไม่เห็นว่ามีแต่โอ้ยหมดหวังน่าเสียดายท่านว่า แล้วก็หันมาหาพวกเบญจวัคคีย์ทั้ง ๕ มีพระอัญญาโกณฑัญญะเป็นหัวหน้า มาทรงแสดงธรรม ขึ้นธรรมจักร จักรคือธรรม หมุนตัวๆ ธรรมจักรๆ แปลว่าจักรคือธรรม ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร จักรคือธรรมอันพระพุทธเจ้าให้เป็นไปแล้วแก่เบญจ

วัดศิโยนหลาย คลังอริยสัจ ๔ อยู่ตรงนั้น ทุกข์ อริยสัจ ขึ้น นั่นคลังอริยสัจ ๔ ที่จะรื้อภาพ รื้อชาติมีอริยสัจ ๔ เท่านั้น นอกจากอริยสัจ ๔ ไม่มีอะไรรื้อได้เลย ธรรมพระพุทเจ้าที่เป็น คลังของมรรคผลนิพพานโดยสมบูรณ์ก็คืออริยสัจ ๔ เปิดทางโล่งไว้ เข้าไป พันได้เลย เบญจวัคคีย์ก็หลุดพ้น

ทรงเล็งญาณดูสัตว์โลกใครที่ควรจะได้บรรลุธรรมได้อย่างรวดเร็ว แต่จะเสียชีวิต เสียก่อนนี้ ก็รีบไปหาคนนั้นก่อน เป็นอย่างนั้น ท่านไม่ได้หาสอนคนตายนี้ คนตายเป็นสิ่งที่ สุดวิสัย บุญกุศลที่จะทำเพื่อคนตายเป็นอีกประเภทหนึ่ง ทำเพื่อคนเป็นก็เป็นอีกประเภท หนึ่ง มันคนละประเภทๆ ประเภทที่เยี่ยมก็คือยังมีชีวิตอยู่ที่นี่แล้ว อย่างพระสาวกทั้งหลายได้ บรรลุธรรมเป็นสาวกพระพุทเจ้ามีเท่าไร เป็นล้านๆ ๆ ท่านบรรลุในเวลาที่มีชีวิตอยู่ทั้งนั้นๆ เลย นี่ประเภทหนึ่ง ประเภทที่ตายแล้วทำบุญอุทิศส่วนกุศลหรือแผ่เมตตา อันนี้เป็นอีก ประเภทหนึ่ง แต่ประเภทยังมีชีวิตนั้นเป็นความจำเป็นมาก

อย่างเวลานี้เราอยู่ในความจำเป็นมากที่จะต้องทำเป็นอันดับหนึ่งอยู่แล้ว ก็ทำเสียชี ตายไปแล้วจะให้ไป กุสลา ธมฺมา อยามานิมนต์หลวงตาบัวนะ ฆ่าคนตะไปเลย เวลาสอน อยู่ที่นี่ไม่สนใจ เวลาตายแล้วมานิมนต์หลวงตาบัวไปกุสลา สันพร้าว เราจะว่าอย่างนั้น คำนี้ เป็นภาษาอีสานเขาพูดหยอกกันเล่น เวลาถูกถามว่าไปไหนมา สันพร้าว ว่าแล้วเฉยเสีย ทาง นี้ก็ขบขัน ผู้ได้สันพร้าวั้นแหละขบขัน ทางนั้นไปเฉย นี่ก็เหมือนกัน เวลาสอนอะไรไม่สนใจ บทเวลาตายนิมนต์หลวงตาบัวไป กุสลา ธมฺมา จะว่าสันพร้าวะ เราจะว่าอย่างนั้น ไม่ไป สอนอยู่ยังไม่เอา

พูดถึงเรื่องเวลาศานามืออยู่ก็เหมือนยากกับหมอมืออยู่ เครื่องบรรเทารักษาโรคให้ หายมืออยู่ บรรเทาโรคมืออยู่ หมอมืออยู่ ก็พอเป็นพอไป ถ้าหมอไม่มีชิ โรคมันมืออยู่นี่ตลอด ของแสงก็เต็มบ้านเต็มเมือง ที่นี้เมื่อไม่มีหมอมือมียา คนไข้ก็หมุนตัวเข้าหาแต่ของแสง แล้วตายได้ง่ายๆ นั่น อันนี้เรื่องธรรมไม่มี ไม่เชื่อธรรมมันก็ต้องเชื่อกิเลสละชิ หมุนตัวไป เลย นี่เวลานี้เรายังมีผู้จุดผู้ลากเราอยู่ ธรรมะพระพุทเจ้าเป็นธรรมชาติที่จุดที่ลากเราอยู่ ให้รีบชวนขายเสีย เวลาตายนี้หมดจริง ๆ นะ ขาดไปหมด ไม่มีอะไรที่จะสืบต่อให้ได้สร้าง ความดีต่อไป ในชีวิตนี้ขาดเลย กำลังก้าวอยู่นี้ได้หยุดก็เลย เพราะชีวิตหาไม่แล้ว จะก้าว ไปไหนอีก คนตายก้าวไปได้เมื่อไร

พอพูดนี้ก็เลยทำให้ระลึก นี่เราเคยพูดในเทปก็เคยพูดเหมือนกัน แต่ในเรื่องมา สัมผัส จะว่าเป็นสักขีพยานแก่บรรดาลูกศิษย์ลูกหาทั้งหลายก็ถูก เพราะเรื่องที่จะมาอื้อวอด นี้เราไม่เคยมีในหัวใจของเรา นอกจากเป็นคติเท่านั้น เพราะความเมตตาสงสารสอนให้เป็น คติให้เป็นเครื่องจุดลากกันตลอด ไม่อยากกดลง มีแต่ตั้งขึ้น ปีพ่อแม่ครูอาจารย์มรณภาพ เป็นปีที่ทุกข์ที่สุด หัวเลี้ยวหัวต่อ หมุนตัวๆ ไม่มีเวลาล่าเวลาเลย เข้ากับใครไม่ได้ ตั้งแต่พ่อ

แม้ครูจารย์ยังมีชีวิตอยู่ก็เป็นอย่างนั้นอยู่แล้ว แต่ความจำเป็นท่านป่วยมันก็ต้องบังคับตัวเองเพื่อท่าน เพราะความจำเป็นของท่านเหนือนี้ ท่านเป็นเจ้าบุญเจ้าคุณของเรา เราจึงต้องติดพันกับท่านตลอดเลย เวลาเจ็บไข้ได้ป่วยไม่ได้ห่าง ทางนี้มันก็หมุนของมัน ทางนั้นก็หมุน หมุนเพื่อท่านและหมุนเพื่อตัวเอง

ที่นี้สรุปเอาเลย พอท่านมรณภาพแล้วก็ติดฝังเลย เข้ากับใครไม่ได้นะ เข้าในป่าในเขาอยู่คนเดียวๆ ไม่เอาใครไปด้วย ใครไปด้วยไม่ได้เลย ขนาดนั้นถึงเวลามันเป็น เวลาอยู่คนเดียวไม่ได้ก็มี คืออยู่คนเดียวมันก็เหมือนกับสัตว์ตัวหนึ่งอยู่ในป่านั้นแล ก็อยู่ในป่าภาวนาไม่ได้เรื่องมันก็เป็นทำนองสัตว์ป่าไปเสีย ปาดงพงไพรสงัดแต่หัวใจมันไม่สงัด มันตื่นของมันอยู่นั่นละ ก็เลสละพาให้ตื่น จนถึงกับอุทานในใจ โธ ถ้าเป็นอย่างนี้ เราอยู่คนเดียวได้ยังไง นี้อยู่ไม่ได้ ปราศจากครูบาอาจารย์ไม่ได้ถ้าเป็นอย่างนี้ มันจึงต้องอยู่กับท่านๆ ออกไปชั่วคราวแล้วเข้ามา ออกไปชั่วคราวถ้าเห็นว่าแปลกๆ แล้วก็รีบเข้ามาๆ นี้เวลามันอยู่คนเดียวไม่ได้มันก็เป็นให้เห็นอยู่ชัดๆ ในหัวใจเรานั้นแหละ เอาหัวใจผู้ปฏิบัตินี้ดีกว่ามันถึงชัดเจนดี ในระยะที่อยู่คนเดียวไม่ได้ก็เห็นอยู่ชัดๆ ในเจ้าของคนเดียวนี้แหละ

เอ้า ที่นี้พลิกออกมาจากนี้ ถึงระยะที่จะอยู่กับหมู่เพื่อนไม่ได้ เอาอีกละนะ มันอยู่ไม่ได้จริงๆ เสียเวล่ำเวลา ใครมายุงไม่ได้นะ คิดดูซิไปบิณฑบาตที่ไหนหมู่บ้านใหญ่ๆ ไม่อยู่ ไปหาอยู่บ้าน ๕ หลังคาเรือน ๖ หลังคาเรือน บ้านใหญ่ไม่เอา ถ้ายิ่งบ้านไหนไปแล้วเขารุมมาหา โอ้ย บ้านนี้ไม่ได้เรื่องแน่ นั่น เขาจะมายุงเราหาเวลาภาวนาไม่ได้ ไม่เอา หนีไปหาอยู่หมู่บ้าน ๓ หลังคาเรือน ๔ หลังคาเรือน บิณฑบาตกับเขาพอมีชีวิตบำเพ็ญธรรมให้เต็มเม็ดเต็มหน่วยเท่านั้น ไปบิณฑบาตก็ทำความเพียรตลอด ยุงกับใครเมื่อไร ทั้งไปทั้งกลับมีแต่เรื่องความเพียรเหมือนกับเดินจงกรม มันเป็นอยู่ในหลักธรรมชาติของมันเอง เวลามันหมุนของมันเห็นชัดๆ อยู่ในหัวใจว่าอยู่กับใครไม่ได้ นี่มันก็รู้อยู่กับใจเราเอง

ระยะหนึ่งมันบอกว่าอยู่คนเดียวไม่ได้ ต้องได้วิงหาครูหาอาจารย์ไม่จั้นจมนั้นๆ มันรู้ชัดอยู่ ก็ต้องได้เข้าหาครูหาอาจารย์ ถึงวาระที่จะอยู่คนเดียวนี้ จะอยู่กับใครไม่ได้แล้วมันก็รู้อีก ใครติดตามไม่ได้นะ โอ้ย ขโมยหนีจากพระจากเณร เหมือนขโมย ขโมยใหญ่ๆ เลยนี่ โนนหัวใจหัวใจนั้น ขโมยหนีกลางคืน กลางวันหมู่เพื่อนจะเห็น ถ้าพอไปกลางวันได้ก็ไปพอไปกลางคืนได้ก็ไปกลางคืน ดึกตื่นไม่ว่านะ หนีจากหมู่เพื่อน มันไม่สบายมันอยู่ไม่ได้ ก็งานของเราเป็นอยู่อย่างนี้มีเวลาว่างเมื่อไร อยู่อย่างนี้ตลอด แล้วจะไปอ้าปากพูดคุยกับคนนั้นอ้าปากพูดคุยกับคนนี้ได้ยังไง งานเต็มมืออยู่ที่นี่ นั่นถึงวาระมันเป็น มันเป็นในหัวใจตัวเอง

นี่ละก็เข้าไปถึงบทที่ว่าไปอยู่ทางกระโหมโพนทอง บ้านกระโหมมี ๙ หลังคาเรือน ไปพักอยู่กับเขา บ้านใหญ่ก็มีแต่เราไม่เอา ไปอยู่ตินเขา เวลาไปอยู่นั้นก็ภาวนาสกฺขณ สวดกสบาย ไม่มีใครไปยุ่งเลยทั้งวัน สนุกพืดสนุกเหวี่ยงกับกิเลสทั้งวัน แล้วสุดท้ายเป็น

โรคอะไรขึ้นมาในหมู่บ้านโพหนองบ้านกระโหมเราก็พิสูจน์ไม่ได้จนกระทั่งทุกวันนี้ จะว่าเป็นโรคระบาดหรือไม่ระบาดก็พิจารณาไม่ถูก ถ้าอย่างภายนอกเราอยากจะเป็นโรคระบาด แต่เวลามันมาโดนเราเข้านี้มันชอบกล โรคชนิดนี้เมื่อเป็นเข้าแล้ว ๒ วันตาย มันเจ็บมันขัดดอก มันเหมือนกับหอกกับหลาว จามไอไม่ได้จะสลบไปโน่นนะ เมื่อเวลาจามพิดรู้สึกจะสลบไปเลย เหมือนมันทิ่ม หายใจแรงก็ไม่ได้ คนไข้ถ้า ๓ วันล่วงไปแล้วไม่ตายนะ ส่วนมากจะตายในวันแรก ๒ วัน ๒ วันนี่สำคัญมากนะมักจะตาย ๆ

เขามาคอนตายมาทั้งวัน เราก็อยู่ในป่า ป่าซำก็ไปอยู่ด้านเราอยู่ที่นี่ เขาไปอยู่โน้นไกล ๆ ป่าซำเขามาอยู่ทางบ้านนี้แล้วก็หามกันมา ไปกุสลา มาตีกาทั้งวัน เลยไม่ได้กลับวัดตาย....ทำยังไงอย่างนี้ ที่นี้ไปกุสลา มาตีกาให้เขาไม่ได้กุสลาให้เจ้าของเลย เป็นยังไงกันนี้ เพราะคนตายวันหนึ่งอย่างน้อย ๕ คน มากกว่านั้นวันละ ๙-๑๐ คน ใครเป็นเข้าก็ ๒ วันตาย ๓ วันตาย สุดท้ายก็หนีจากป่าซำไม่ได้ เดี่ยวคนนั้นหามมาแล้วอยู่อย่างนั้นหนีไม่ได้ ก็เลยเฝ้าอยู่ป่าซำนั้น ไม่ต้องทำงานอื่นใดแหละ

ที่พูดว่าเขาตาย ๆ ด้วยโรคพรรค์นี้ แล้วสุดท้ายก็มาโดนเราเข้า ก็บอกเขาเลยว่านี่อาตมาเป็นแล้วนะ โรคชนิดหัวอกนี้เป็นแล้วนะ เวลาเริ่มแล้วจะลาไปละนะ จะไม่มากุสลา มาตีกาให้ละบอกตรง ๆ เลย เวลาเริ่มเป็นหนักแล้ว เขาก็เห็นใจเพราะเห็นคนตายถูกหามาเรื่อย ๆ โอ๊ย ถ้าเป็นอย่างนั้นก็จำเป็นละเขาว่าจ้าง เราก็หนีจากป่าซำนั้นเลย โรคก็เอาใหญ่เลยนะ มันอย่างนี้ มันเหมือนหอกเหมือนหลาวทิ่มแทงในหัวอก หายใจแรงก็ไม่ได้มันสะดุ้ง ๆ มันเจ็บ อ้อ อย่างนี้เองที่ว่าโรคชนิดหัวอก ที่เขาตาย ๆ เป็นอย่างนี้เอง นี่ถ้าหากว่าเอากันไม่ไหวเราต้องตายแน่ ๆ โรคอันนี้ก็เห็นชัด ๆ อยู่แล้วนี่ในป่าซำนั้น มาถึงที่พักก็พิดกันใหญ่เลย

พวกญาติโยมเขากลับเราตายเลยรุมกันมา พอค่ายกกันมาทั้งบ้านเลย พวกนี้จะมากวนเราละนะ เพราะอารมณ์ของเราไม่ได้อยู่กับใครนี่ อยู่กับตัวนี้เท่านั้น ถ้าคนมายุ่งมันก็ได้ห่างจากงานสำคัญนี่ละซิ ถ้าเป็นจับปากกาเขียนอย่างนี้ มีคนมาพูดด้วยก็ต้องจับปากกาไว้เฉย ๆ เขียนไม่ได้ มันต้องรอซิ นี่คนมามากก็ไล่เขากลับไป ไม่เป็นไรหรอก พวกกันไปพากันกลับ ไม่พูดมากบอกเท่านั้นก็พอ ให้กลับเตี้ยนี่อย่าอยู่นาน ไม่เป็นไรไม่ตาย ไปเถอะ ๆ ตายก็ตายเป็นไรไป โลกเขายังตายนี่นะ เวลาเหมือนว่ามันร้อนจี๋ ๆ อยู่ภายในนี้ ห่างกันไม่ได้มันจะพิดกัน โรคมันหนักพอแล้ว พอไล่เขาไปหมดแล้วก็เอาละที่นี้นะ ประมวลมาแล้วที่นี้ ประมวลเรื่องความพากความเพียรความสมบุกสมบัน บนเวทีที่เราเคยต่อกรกันมากับกิเลส ทุกขเวทนามามากน้อยเท่าไร วันนี้จะต้องเป็นวันที่สำคัญมากทีเดียว เอ้า ถ้าไม่ดีต้องตายวันนี้ ถ้าดีก็เอาพันวันนี้

พอไล่เขาหนีหมดแล้วก็ขึ้นร้านเล็ก ๆ ภาวนา ที่ว่ามันเป็นโรคระบาดมันจะระบาดได้
 ยังไง มันเป็นในเรารู้มันชัด ๆ จะว่าเป็นโรคระบาดได้ยังไง เราว่าไม่ใช่โรคระบาด สถิติปัญญา
 ที่เคยใช้มาสักเท่าไรแล้ว อย่างที่เคยว่านั่งจนหามรุ่งหามค่ำจนก้นพองก้นแตก นั่นก็ทุกข์
 มากขนาดไหนแล้ว นี่ก็เป็นทุกข์ประเภทเดียวกัน ก็เคยได้ประมวลมาแล้วนี่สงสัยกันที่
 ตรงไหน จิตก็อาจหาญละชิ พัดกัน เอ้า อันนี้ไม่ฟังเราก็กังเท้านั้น วันนี้ นี่ละอันหนึ่งที่มัน
 แสบขึ้นนะ โอ้ นี่ถ้าหากว่าเราตายนี้เสียชีวิต เราจะไม่อยากตายตอนนี้ คือมันมีอะไร ๆ อยู่
 ในนี้ จิตนี่ถึงจะละเอียดขนาดไหนมันยังมีอยู่ยังไม่เต็มร้อยเปอร์เซ็นต์มันก็รู้ ถ้าสมมุติว่าเรา
 ตายนี่อันนี้มันก็ต้องติดตัวเราไป จะเกิดในสถานที่ใดเราไม่อยากจะเกิด เราไม่ได้อยู่ ก็
 วันก็ไม่ได้อยากอยู่ ให้มันพุ่งเสียทีเดียว แล้วไปเวลาใดก็ไปเถอะ คือหมายความว่าตายเมื่อไร
 ก็ตายได้ ขอให้พ้นไปเสียอย่างเดียว แต่เดี๋ยวนี้มันยังอยู่นะชิ ยังไม่สิ้นเชื่อนี้

นี่ละมันเป็นอารมณ์อาลัยอารมณ์อยู่ ทำให้จำได้ติดหัวใจนะ ที่ว่าไม่อยากตายนี้ไม่ใช่
 ไม่อยากตายเพราะกลัวตายนะ ยังไม่อยากตายเพราะงานยังไม่เสร็จ ถ้างานเสร็จเมื่อไรไป
 เอะว้างั้นเลย นี่มันยังไม่เสร็จ มันจะละเอียดขนาดไหนก็รู้ว่ามันยัง ๆ อยู่ ๆ ก็มีธรรมชาติ
 หนึ่งสะกิดขึ้นมาว่า เอ๊ ยังไงกัน เราจะมาร่ำพียงอยู่นี้ได้หรือ เรื่องความตายไม่ได้อยู่กับความ
 ร่ำพียงไม่ร่ำพียงนี่นะ พัดกันลงไปชิ มีเท่าไรก็พัดลงไป ตายก็ตาย เป็นก็เป็นเท่านั้นชิ หายก็
 หาย ไม่หายก็ไม่หาย มันย้อนปับขึ้นมาทันที พุ่งกันเลย ขึ้นเวทีพัดกันตั้งแต่หัวค้ำถึง ๖ ทุ่ม
 กว่า ๆ นะ เอากันหนักทีเดียว

ก็ทำนองเราเคยพิจารณาทุกขเวทนาทั้งหลาย เพราะมันเคยมาแล้วในเรื่องเหล่านี้
 มันเคยเวทีมาแล้ว พัดกันเสียเต็มเหนี่ยว ไม่ว่าจะใครดีใครอยู่ไม่อยู่ละที่นี้ บทเวลาเอาจริง ๆ
 แยกทุกข์กับกาย ทุกขเวทนามกับกายกับจิต แยกกัน ๆ เป็นอริยสัจ ไป ๆ มา ๆ ทุกขเวทนามก็
 ค่อยจางลง ถ้าหากว่าเป็นรูปเป็นภาพ เหมือนกับว่าอันนี้ห่างออก สถิติปัญญาตีเข้าตรงกลาง
 นี้เหมือนกับว่าห่างออก ๆ ก็ซบกันเรื่อย ๆ จางออก ๆ พริบ หมด ทุกขเวทนาที่เป็นอย่าง
 สาหัสที่จะเป็นจะตายอยู่ในขณะนั้นหมดไม่มีอะไรเหลือเลย เช่นเดียวกับที่เรานั่งตลอดรุ่ง
 เวลาพิจารณาทุกขเวทนามรอบแล้วมันดับพื้บหมดพร้อมกันเลย อันนั้นฉันได้อันนี้ก็ฉันนั้น

แน่ใจว่าไม่ตายละที่นี้มันบอกชัดเลย แล้วก็หายในขณะนั้นเองนะ หายเงียบ กำหนด
 ดูโล่ง วางไปหมดไม่มีอะไรเหลือเลย ทุกขเวทนาที่ว่ามันเหมือนหอมเหมือนหลาวมัน
 หายไปหมดในขณะนั้น ถ้าเป็นโรคระบาดมันจะหายไปได้อย่างไร จึงว่าไม่ใช่โรคระบาด
 นั้นนะที่ทำให้เราคิดว่าไม่ใช่โรคระบาด พิจารณาเห็นตัวของมันเรื่องเวทนามนี้ ทุกขเวทนา
 เวลาสติธรรมปัญญาธรรมทันกันแล้วมันแยกกันออก ๆ ออกเสียจนกระทั่งหายไปหมดเลย
 ยังเหลือแต่ความโล่งว่างเปล่าไปหมด ทีนี้ก็แน่ใจด้วยในขณะนั้นเลยว่าไม่ตาย กำหนดดูไม่
 มีอะไรเหลือเลย เหลืออะไรก็จะพัดกันอีกหมายความว่าอย่างนั้น กำหนดดูมันมีตรงไหนจะ

เอาอีก สุดท้ายหมดไม่มีอะไรเหลือ ไม่ตาย ออกจากนั้นก็ลงเดินจงกรม ไม่นอนเลยในคืนนั้น

นี่เราพูดถึงว่ามันเสียชีวิตไม่ตาย มันมีอย่างนั้นนะ แต่เวลาเช่นนั้นมันบอกเหมือนกับบอกว่ามี มันจะละเอียดขนาดไหนก็ยังมี ถ้ายังมีอยู่แล้วมันจะต้องไปเกิด เอ้าเกิดภูมิไหนมันก็รู้ชัดๆ อยู่ในหัวใจเจ้าของนั้นนะ มันจะไปเกิดชั้นใดภูมิใดก็รู้ แต่ไม่อยากจะเกิด อยากรู้ที่เดียวให้ถึงนิพพานแล้วพอ ไปเมื่อไรไปเถอะ ถ้าลงถึงนิพพานแล้ว ว่าอย่างนั้นนะ นี่ละที่ว่ายังไม่ตาย ถ้าตายแล้วก็ต้องไปพัก ระยะเวลาจะไปพักนี้ๆ มันไม่ตายพัก ให้ฟังที่เดียวเลย นี่ชิวว่าไม่ตาย เพราะอย่างนี้เอง เสียเวลาว่างนั้น ให้มันถึงที่เดียวแล้วเอาไปเมื่อไรก็ไปเถอะ นี่ละที่เห็นได้ชัดมันยังไม่ตายมีอย่างนี้ ที่เคยพูดในเทปก็ยังมี บางครั้งบางครั้งที่พูดไปสัมผัสก็นำออกมาพูด มันมีอย่างนี้ละ เวลาไม่ตายมันมีที่ไม่ตายเพราะอันนี้มันยังไม่สิ้นว่างั้นเลยนะ เอาให้เต็มยศเลยซิ ถ้ามันสิ้นแล้วไปเมื่อไรก็ไปเถอะไม่เสียชีวิต นี่ระยะที่ ๑

ระยะที่ ๒ ที่เป็นที่หนองผือ มันไม่เห็นมีห้วงอะไรทั้งๆ ที่ไม่มีใครโง่ยิ่งกว่าหลวงตาบัวแหละ แต่มันไม่ห้วงก็บอกว่าไม่ห้วง ไม่ห้วงกายไม่ห้วงกาย ถึงวาระที่มันจะไป เช่นอย่างความรู้มันหดเข้าไปหมดแล้ว ไม่มีอะไรเหลือ ทื่อ จะไปเดี๋ยวนี้หรือ นั้นเห็นไหมมันขออะไรที่ไหน จะไปก็ไปซิ เมื่อไม่ไป เอ้า ไม่ไปก็อยู่ซิ ก็อย่างนั้นซิ เท่านั้นเอง มันไม่เห็นเสียชีวิตอะไร หิงห้วงอะไรเลย ให้เห็นทั้ง ๒ อย่างมันถึงชัด พอถึงวาระหนึ่งไม่เสียชีวิตอะไร โง่ก็โง่เถอะ จะไปทั้งโง่ๆ นี่แหละว่าอย่างนั้นเลย มันไม่ไป นั้นเป็นวาระที่ ๒

วาระที่ ๓ อันนี้เกี่ยวกับเรื่องโลกปี ๒๕๓๐ ที่เราได้ระวางตัวของเรา เช่นว่าถ้าเรานอนหลับนี้มันจะไป เราไม่นอนเพราะยังไม่ไป กลางวันบางวันก็ มันกำเริบมันอยู่เรื่อยๆ นี่ กำเริบไม่ใช่กำเริบธรรมดาเนาะ ถ้าไม่เอากันจริงๆ ยังไงมันก็ไปแน่ๆ ผิงออกเลยนี้บังคับกันไว้ความรู้ไม่ให้ออก เมื่ออยู่ในฐานะที่จะบังคับได้ก็บังคับเอาไว้ไม่ให้ความรู้ออก เวลาเรานอนหลับสนิทธาตุขันธ์โรคมันไม่ได้หลับด้วยนี้ มันจะกำเริบเมื่อไรมันก็กำเริบของมัน ถ้ามันไปตอนนั้นก็แก้กันไม่ทัน จึงได้เทียบอุปมาให้ฟังว่า แม้แต่นักมวยจะเป็นแชมป์เปี้ยนก็เถอะ ถ้าลงนอนหลับครอกๆ แล้วเขาเอาค้อนไปตีหัวมันมีท่าทางต่อสู้อะไรที่ไหน ไม่มีใช้ไหมละคนนอนหลับ ไม่ว่าแชมป์เปี้ยนไม่แชมป์เปี้ยนไม่มีทำต่อสู้ด้วยกันนั้นแหละ

อันนี้ก็เหมือนกันเวลานอนหลับ ขันธ์กับโรคมันเป็นไปได้ทุกเวลานี้ หลับก็หลับไปซิ อันนั้นพอตื่นออกจากนี้มันก็ผิงเดียวแก้ไม่ทัน ไปเลย เมื่อรู้อย่างนั้นแล้วก็รั้งกันไว้ไม่ให้หลับ เวลาแสดงขึ้นมาก็ทันอยู่ๆ ตูกันอยู่ทันกันอยู่ รั้งกันได้ อันนี้เป็นกลางคืน บางคืนไม่นอนก็มี ปีนั้นละที่มันหนักๆ ที่ว่าโรคหัวใจเราแต่ก่อนมันขึ้นแค่ ๙๘ๆ ไม่เห็นถึง ๙๙ เหมือนอย่างโรคอื่น เช่นที่เราถ่ายท้องที่หนองผือมันขึ้นถึง ๙๙ อันนี้คือแค่ ๙๘

๙๘ เป็นยังงี้ ผู้ไม่เข้าใจก็มี ๙๘ นี่คือมันถอนความรู้นี้เข้าไปหมด ความรู้ในสรรพากร่างกายที่ออกมาสู่ประสาทส่วนต่างๆ เอ้าฟังให้ชัดเจน เราไม่ใช่แพทย์แต่พูด ให้ฟังให้ดีนะ คือความรู้ของเราเนี่ยมันออกไปสู่ประสาทส่วนต่างๆ ออกไปสู่ทางตา-ตาก็เห็น ความรู้ที่มันออกมาเนี่ยเอาตาเป็นเครื่องใช้ในทางดูทางเห็น เอาหูเป็นเครื่องใช้ในการฟัง ความรู้มันชานออกมาเนี่ยใช้ประสาทส่วนนี้ๆ แล้วก็มาตา หู จมูก ลิ้น กาย ถ้ามีเรื่องสัมผัส ความรู้เนี่ยจะชานออกไปหมด ความรู้อันนี้แหละมันเป็นเจ้าของๆ สำหรับใช้อวัยวะส่วนต่างๆ ประสาทส่วนต่างๆ

ทีนี้เวลาประสาทส่วนไหนมันเสียใช้ไม่ได้ ก็เหมือนอย่างกับตามันฝ้าฟางใช้ไม่ค่อยได้แล้ว เอ้าตาบอดใช้ไม่ได้แล้ว ถึงความรู้จะมีอยู่มันก็ใช้ไม่ได้เพราะเครื่องมือเสีย หู จมูก ลิ้น กาย ถ้ามันเสียก็อย่างเดียวกัน หูก็ไม่ได้ยิน หูหนวกใช้ไม่ได้แล้ว นี่ละเครื่องมือเสีย ทีนี้เวลามันหดปุบเข้าไปหมดเลย ไม่ใช่เลยนะ เครื่องมืออะไรจะติดอยู่ก็ตาม หากไม่ใช่มันก็ทิ้งได้อยู่นั้นแหละ ทิ้งเกลื่อนอยู่จะทำอะไรก็ทำไม่ได้ เพราะเจ้าของไม่เอาเรื่องอะไรแล้ว นี่ละความรู้นี้หดเข้ามา

เวลาความรู้นี้หดเข้ามาถึงจุดนี้แล้ว สิ่งทั้งหลายปล่อยหมดไม่มีอะไรเหลือแล้ว เป็นท่อนไม้ท่อนฟืน แต่ในจุดตรงกลางหัวอกเรานี้มันยังมีเวทนาที่เป็นทุกขเวทนาอย่างละเอียดที่ว่าเหนื่อยเพลียยังอยู่ตรงนี้ยังไม่ปล่อย เหล่านั้นหมดแล้ว ไม่มีทุกข์มีสุขอะไรแล้วในร่างกาย อันนี้ยังมี-มีความทุกข์อย่างละเอียดที่ว่าเหนื่อย มันยังไม่ปล่อย เรียกว่า ๙๘% ถ้าปล่อยนี้ปั๊บก็ไปอีกเป็น ๙๙ ปล่อยที่สองก็ไปเลย นี่จึงอธิบายให้ฟัง และคราวนี้ได้เป็นเสียแล้วถึง ๙๙ ปล่อยนี้อีกที่ว่ามันเป็นเหนื่อยๆ คือมันหอบปั๊บๆ หายใจไปเลย ลมหายใจหมดไม่มีอะไรเหลือ นั่นละคนเป็นโรคหัวใจที่ตาย โรคหัวใจวายตาย ตกใจกลัวตาย ในขณะที่มันขึ้นของมันเต็มที่แล้วมันพุ่ง ลมหายใจออกหมดเลยไม่มีเหลือ

ทีนี้ถ้าเรามีสติแล้วมันก็เห็นนะซี อันใดที่ยังเหลืออยู่ ความรู้ยังๆ อยู่ ลมหายใจหมดไปเฉยๆ บังคับความรู้ไว้ไม่ให้ออก ครั้นนานเข้าๆ ลมหายใจก็ค่อยมีมา แผลวเบาๆ มันก็รู้เพราะดูอยู่ตลอดเวลา ขอย้ำให้กลัวตายนะ ให้ดูความจริง อย่าไปกลัวไปกล้า ความกลัวความกล้าไม่ใช่ธรรม ถ้าพูดถึงเรื่องธรรมเต็มๆ เต็มเหนี่ยวแล้ว เรียกว่าความกลัวไม่ใช่ธรรม ความกล้าไม่ใช่ธรรม ความจริงจึงเป็นธรรม มันก็ลงอยู่ในความจริง เอ้าเป็นอะไรก็ให้รู้กัน ทีนี้ความรู้เนี่ยเวลาอะไรดับไปหมดแล้วมัน ๙๙ เท่านั้นละ ยังเหลือแต่รู้ ลมหายใจก็หมดแล้ว ไม่มีความหมายทุกอย่างในร่างกาย หมดทุกอย่างแล้ว ยังเหลือแต่จิตที่ครองร่างเฉยๆ ครองร่างก็ไม่รับผิดชอบเสียด้วย คอยแต่จะตีตอออก

บังคับมันไว้ไม่ให้ออก เมื่อบังคับอย่างนี้ อยู่ในวิสัยที่จะบังคับได้ต้องบังคับได้ซี เมื่อบังคับนี้ไว้นานเข้าๆ ลมหายใจจะค่อยเบา แผลวเบาๆ แล้วทุกขเวทนาจะค่อยแสดง

ขึ้น มันพร้อมกันนั้นละกับลมหายใจที่เริ่มไหวตัวขึ้นมา และทุกขเวทนาอันละเอียดก็ค่อยปรากฏมา พอเป็นปกติแล้วทุกขเวทนามีตามเดิม ความรู้นี้ก็ถอยออกไปรับทราบตามเดิมนั้นเป็นอย่างนั้น ให้เห็นชัดๆ อย่างนั้นคือการปฏิบัติ เมื่อเห็นแล้วทำไมพูดไม่ได้ พระพุทธเจ้าท่านเอาอะไรมาพูด ท่านไม่รู้ไม่เห็นท่านเอาอะไรมาพูด พระสาวกทั้งหลายท่านไม่รู้ไม่เห็นท่านเอาอะไรมาพูด เราก็มีหัวใจเหมือนกันปฏิบัติให้มันรู้ซึ

เอาละ พอ